

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ**

ОСВІТА І НАУКА – 2018

**Збірник тез наукових робіт
учасників звітно-наукової конференції студентів**

Секція «Економічна теорія»

18 квітня 2018 р.

м. Київ
Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова
2018

УДК 330.101
ББК 65я43

*Рекомендовано до друку
Вченою радою факультету соціально-економічної освіти та управління
(протокол № 7 від 15 травня 2018 року)*

О 72

Освіта і наука – 2018: Збірник тез наукових робіт учасників звітно-наукової конференції студентів. Секція «Економічна теорія». – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – 84 с.

Випуск тез наукових робіт студентів підготовлений за матеріалами звітно-наукової конференції студентів «Освіта і наука - 2018», яка відбулася 18 квітня 2018 року. В ній активну участь прийняли студенти як економічних, так і неекономічних спеціальностей. Понад сорок студентів доповіли про актуальні проблеми економічної теорії та практики господарювання, обговорили особливості та наслідки трансформаційних перетворень в економіці України.

Представлені у матеріалах науково-практичної конференції тези учасників подані в авторській редакції та відображають власну наукову позицію авторів. Автори тез несуть повну відповідальність за точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, наукової термінології, імен власних, джерел посилання.

Редакційна колегія

В.Б. Євтух член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор
(головний редактор)

В.П. Бех доктор філософських наук, професор

О.С. Падалка доктор педагогічних наук, професор

Л.В. Страшинська доктор економічних наук, професор

Л.А. Підпригора кандидат економічних наук, доцент

Ю.В. Бицюра кандидат економічних наук, доцент

© Редакційна колегія, 2018

© Автори статей та наукові керівники, 2018

© НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018

ЗМІСТ

Андрійчук М.В. Підходи до оцінки ефективності функціонування ринку праці.....	3
Бойко К.Ю. Рівень життя в Україні: сучасність та перспективи.....	5
Бурцева С.І. Банківська система в умовах кризи та економічної нестабільності.....	6
Ващенко А.В. Проблема безробіття в Україні.....	8
Вдовиченко В.О. Роль національних традицій та релігії у розвитку продуктивних сил Японії.....	10
Високих В.В. Валютний ринок України.....	11
Гевко-Нагірняк М.В. Аналітичний інструментарій сучасного менеджера.....	13
Глущенко Т.О. Сучасний стан ринкової інфраструктури в Україні.....	17
Горб О.В. Аналіз сильних та слабких сторін України в економічному розрізі.....	19
Дяченко О.А. Тіньова економіка в Україні: масштаби та шляхи детінізації.....	21
Залізник М.О. Податкове навантаження в Україні.....	24
Замятіна В.О. Ринок інформаційних технологій України в економічному вимірі.....	25
Іллічова Є.І. Державно-приватне партнерство як механізм активізації інноваційної складової економіки України.....	29
Калініна Л.К. Приховування доходів працівників: причини і наслідки.....	31
Карижська П.Г. Приватизація в Україні.....	32
Клеменчук А.С. Віртуальні підприємства.....	34
Коваленко О.І. Сучасний стан та особливості безробіття в Україні.....	36
Ковальчук М.О. Соціальна політика в Україні.....	38
Коритна О.А. Ефективність антиінфляційної монетарної політики в Україні.....	40
Крохмаль А.І. Продуктивність праці та напрями її підвищення в Україні.....	41
Лі Бін Торговельно-економічне співробітництво України і Китаю.....	44
Малькова А.С. Закордонний досвід використання інтерім-менеджменту.....	45
Мельник А.Ю. Потреби та їх роль в економічному розвитку суспільства.....	47
Мизюк А.О. Проблема стабільності національної грошової одиниці в Україні.....	49
Ніколюк В.І. Ринок цінних паперів в Україні.....	51
Першина Н.О. Теорія «послуг» Ф. Бастіа.....	53
Погорелова О.І. Соціальний захист населення в сучасній Україні.....	54
Радченко М.В. Податки як основне джерело формування доходів державного бюджету України.....	56
Рак О.О. Грошові агрегати та їх структура в розвинутих країнах світу.....	58
Рокіцька У.М. Ефективність податково-бюджетної політики в Україні.....	59
Савченко Б.П. Особливості функціонування ринку робочої сили в Україні.....	61
Селезньова Т.А. Інфляція в Україні та шляхи її стримування.....	64
Семенова О.С. Бідність працюючого населення: причини, прояви та наслідки.....	66
Сливченко І.В. Проблеми зайнятості та безробіття в Україні.....	68
Стеценко С.Є. Антимонопольне регулювання в Україні.....	70
Терещенко О.С. Державні банки та їх роль в економіці України.....	71
Уманець М.Є. Світовий ринок нафти та вплив зниження ціни на нафту на економіку Російської Федерації.....	74
Фоміна Т.Р. Державний борг в умовах ринкової трансформації економіки України.....	76
Чураченко О.С. Особливості застосування засобів стимулювання збуту в роздрібній торгівлі.....	79
Чураченко О.С. Економічне зростання та шляхи його забезпечення в Україні.....	80
Шандар І.М. Основні аспекти фрілансу як різновиду нетрадиційної форми зайнятості молоді України.....	82

За звітами АМКУ 2015-2016 рр. найбільшу частку порушень законодавства про захист економічної конкуренції, припинених Комітетом склали порушення у вигляді зловживання монополією (домінуючим) становищем – близько 45%, та у вигляді антиконкурентних дій органів влади – приблизно 22,5% [2].

Найбільшу кількість порушень законодавства про захист економічної конкуренції було виявлено на ринках житлово-комунального господарства, агропромислового комплексу, паливно-енергетичного комплексу, охорони здоров'я, транспорту та адміністративних послуг. За останні роки їх частки суттєво не змінились, за винятком ринку агропромислового комплексу, частка якого в 2016 році зменшилась на 6% порівняно з 2015 роком, лідером порушень традиційно залишається ринок житлово-комунального господарства.

Для поліпшення демонополізаційних процесів в економіці й розвитку конкуренції, необхідно здійснити такі заходи як: налагодження державного контролю за проведенням торгів, аукціонів, конкурсів; введення жорстких заходів протидії органам влади, що перешкоджають вільному переміщенню товарів і капіталу; вдосконалення регулювання з боку держави щодо використання державних ресурсів; погодження антимонопольного законодавства для адаптації конкурентної політики до міжнародних принципів і правил.

Список використаних джерел:

1. Венгер В.В. Державне регулювання природних монополій в Україні: Напрями вдосконалення / В. Венгер, 2006 – с.65
2. Звіт Антимонопольного комітету 2016 [Електронний курс] – Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua>

**Терещенко Олександра Сергіївна,
студентка V курсу,
спеціальності «Економіка»**

**Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Красман Наталія Валеріївна**

ДЕРЖАВНІ БАНКИ ТА ЇХ РОЛЬ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Негативні тенденції посткризового розвитку вітчизняної економіки, вплив світової фінансової кризи, макроекономічні дисбаланси економіки України, підвищення залежності українських банків від впливу інтеграційних та глобалізаційних процесів, наявність неефективних регулятивних механізмів діяльності банків та криза банківської системи вимагають впровадження реформ як всієї економіки так і змін у фінансовій системі. Міжнародний досвід посткризової стабілізації в окремих країнах світу докорінно змінив уявлення про роль банків з державною участю в економіці, механізмів їх функціонування та місця у фінансовій системі, підтвердив можливість їх позитивного впливу на розвиток фінансового сектора, фінансову стійкість та стабілізацію банківських систем, вирівнювання рівнів розвитку всіх секторів економіки та забезпечення економічного зростання країни.

Внаслідок системної банківської кризи в Україні держава: очистила банківський сектор (неплатоспроможними визнано 90 банків, на які разом припадало близько третини активів банківської системи до кризи); здійснила витрати за такими напрямками як: Націоналізація Приватбанку та його подальша докапіталізація у 2016 – 17 роках та

конвертація частини зобов'язань Приватбанку в капітал перед викупом банку урядом, яка дозволила зменшити витрати держави; компенсувала фізичним особам вклади, втрачені у неплатоспроможних банках, у межах гарантованих державою сум; надала кредити рефінансування; здійснила рекапіталізацію Ощадбанку та Укрексімбанку у 2014 та 2016 – 2017 роках. Основне джерело фінансування витрат держави на реструктуризацію банківського сектору – це випуск ОВДП для докапіталізації банків та фінансування ФГВФО, що дозволяє не перекидати витрати на бюджет відразу у поточному періоді, а фінансувати витрати поступово. Криза вітчизняної банківської системи призвела до низки суспільних втрат, зокрема: прямих витрат держави на реструктуризацію банківського сектору, а саме на докапіталізацію Приватбанку та інших державних банків, фінансування ФГВФО для виплат вкладникам збанкрутілих фінансових установ; втрат значних обсягів кредитів рефінансування, отриманих банками від НБУ.

З метою подолання негативних кризових явищ в економіці для забезпечення стійких темпів економічного зростання країни Україна та більшість країн світу були змушені націоналізувати проблемні приватні банки, що збільшило частку державної власності у банківських системах. В Україні діють банки з державною часткою – банки, в яких держава прямо чи опосередковано володіє часткою понад 75% статутного капіталу банку, зокрема це: ПАТ “КБ ПРИВАТБАНК”, АТ “Укрексімбанк”, АТ “ОЩАДБАНК”, АБ “УКРГАЗБАНК”, АТ (публ.) “Український банк реконструкції та розвитку”, ПАТ “РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР. Світова фінансова криза спровокувала появу в Україні банків із державною формою власності, які надмірно покладаються на державні кошти (від початку кризи кошти на рахунках державних корпорацій зросли у 3.7 рази й забезпечили 46% приросту депозитів усіх суб'єктів господарювання). Державні банки виконують важливу стабілізаційну роль, особливо під час криз та займають значну частку в національній банківській системі України (продовж 2015 р. частка державних банків у активах системи збільшилася з 22 до 26 %, а в коштах клієнтів — з 21 до 25 %) [1]. Державні банки України: конкурують за кошти місцевих органів влади та держпідприємств, укладають з клієнтами даних підприємств депозитні договори з високими ставками (майже не знижують ставки, коли пролонгують укладені раніше угоди); мають значний портфель ОВДП на балансах державних банків, тому залежність їхніх активів та пасивів від держави значна і продовжує зростати, як наслідок діяльність державних банків є менш ринковою та в поєднанні з нижчою прибутковістю у майбутньому може ускладнити проведення приватизації держбанків.

В умовах кризи банківської системи державним банкам притаманне: погіршення валютної позиції, зниження нормативів капіталу, нерайдувні перспективи трансформації валютного ризику в кредитний; збільшення частки проблемних кредитів у портфелі під впливом падіння курсу національної валюти, зниження ділової активності; специфічний кредитний ризик, який з'являється в держбанків після видачі кредитів державним компаніям зі слабкою кредитоспроможністю; моментальне фондування держсектору за рахунок залучених коштів, рефінансування та вливань уряду; виконання специфічних функцій (банк розвитку, Ексімбанк, участь у соціальних програмах), підтримання рівня диверсифікації банківського капіталу (на протигагу російським держбанкам); фінансування й обслуговування програм, пов'язаних із національною безпекою; допомога державі при операціях на відритому ринку облігацій, валюти тощо.

Роль державних банків в економіці України неоднозначна, а саме: 1) кредитування державними банками є контрциклічним, що стимулює економіку під час спаду, однак, таке контрциклічне кредитування часто сфокусоване на тих позичальниках, для яких доступ до кредитних ресурсів не є критичним; 2) більш стабільна ресурсна база державних банків надає державні гарантії для депозитів компаній та фізичних осіб, депозитів міжбанківського ринку у період банківських криз, однак, кредитні рішення часто мотивовані неекономічними аргументами, відсутні стимули у менеджменті банків; 3) забезпечення кращого доступу до фінансових послуг державних банків у віддалених

регіонах країни можуть нівелюватися недостатнім контролем якості активів та високими витратами на капіталізацію.

Аналіз міжнародного досвіду довів, що у період розгортання кризових явищ збільшення участі держави у капіталі банків є поширеним антикризовим заходом, зокрема, шляхом збільшення частки державних банків у загальному обсязі активів банківського сектору країни (Словенія, Польща, Румунія, Болгарія, Сербія). Зазвичай, в період економічного зростання відбувається поступовий вихід держави з капіталів банків та зменшення ролі таких банків у фінансовому секторі (в Польщі та Чехії частка державних банків в активах повернулась до докризового рівня; у Вірменії та Грузії повністю відмовилися від ідеї розвитку державних банків; у Росії частка банків з державним капіталом в активах банківського сектору становить понад 50% і уряд має наміри протягом наступних кількох років зменшити свою частку у найбільшому державному банку “Сбербанк Росії” до 25%; KfW у Німеччині та Bank Gospodarstwa Krajowego у Польщі є прикладами успішного функціонування державних банків і виконання ролі банків розвитку, хоча і займають несуттєву частку у банківському секторі) [2, с. 59]. Світовий досвід показав, що більшість державних банків є публічними компаніями, збільшення капіталізації державних банків відбувається шляхом перенесення прибутку або вливань приватного капіталу, що призводить до поступового розмивання частки держави у статутних капіталах банків, у більшості країн частка держави у фінансовому секторі неухильно знижується і державні банки майже ніколи не використовуються як інструмент реалізації державної економічної політики, а їхня позитивна роль зводиться до згладжування кредитних циклів в економіці в кризові періоди.

З метою підвищення фінансової стабільності та зміцнення довіри до банківського сектору та ефективного розвитку банків з участю держави в умовах сучасної банківської кризи представники банківської спільноти й науковці погодили рекомендації для Міністерства фінансів України та Національного банку України запропонували “Стратегію розвитку державних банків в Україні”, яка передбачає: виявити конкурентні переваги державних банків в банківській системі України, виконання державними банками роль стабілізатора ризиків в умовах системної кризи; диференціацію пріоритетів для періоду подолання кризи та посткризового розвитку; отримання прямого й непрямого ефектів від участі держави в капіталі банків; створення державного банку розвитку; фокусування Укрексімбанку на фінансуванні експорту й імпорту; продовження оптимізації мережі відділень Укрексімбанку під завдання розвитку експортоорієнтованих регіонів; створення державного агентства страхування для зовнішньоекономічних операцій банків; нівелювання негативних наслідків випереджального розвитку державних банків для конкуренції у вітчизняному банківському секторі; встановлення цільових значень визначальних показників діяльності банків (розмір активів і дохідних вкладень, капіталізація, прибуток на активи та на капітал, відношення операційних витрат до операційного доходу тощо); створити нормативно-правову базу для випуску державними банками конвертованих облігацій для трансформації в капітал першого рівня в разі критичного зниження адекватності капіталу; використовуючи зарубіжний досвід реприватизації націоналізованих і державних банків Великобританії, Нідерландів та КНР та ін. [3, с.123].

В умовах зростаючого впливу іноземного капіталу та можливих негативних наслідків його присутності в банківській системі України постає необхідність зростання частки державних банків на ринку банківських послуг. Для забезпечення фінансової стабільності банківської системи України державні банки мають стати гарантами стабільності у банківській системі шляхом: оновлення стратегії реформування державних банків (із врахуванням націоналізації Приватбанку), змін до податкового законодавства задля проведення реструктуризації заборгованостей та часткового списання кредитів без виникнення податкових зобов'язань), використання Інституту фінансової реструктуризації

(попри існування позитивного досвіду інших країн, інтерес приватних банків до фінансової реструктуризації є дуже обмеженим і лише банки за участю держави на сьогодні підписали рамковий договір фінансової реструктуризації. НБУ запровадив інструмент ELA (emergency liquidity assistance), спрямований на підтримку життєздатних банків, у яких виник короткостроковий розрив ліквідності. Договори ELA банки повинні заключати завчасно до появи будь-яких проблем, щоб мати швидкий доступ до кредитів НБУ у разі відтоку коштів; продовжити розробку нових вимог до капіталу та ліквідності у відповідності до норм ЄС (пакет CRR/CRD 4); зміни до складових регулятивного капіталу з метою гармонізації української нормативної бази із європейським законодавством [4, с.50].

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://www.bank.gov.ua>.
2. Звіт про фінансову стабільність за 2016 рік / Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://www.bank.gov.ua>.
3. Державні банки в Україні: стратегія розвитку [Електронний ресурс] // Фінанси України. - 2015. - № 11. - С. 113-127. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2015_11_9.
4. Фінансовий звіт НБУ за червень 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document;jsessionid=A60F97D275F290F27EBDE18C756B6F95?id=50604896>

**Уманець Марія Євгенівна,
студентка III курсу,
спеціальності «Математика»**

**Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Бицюра Юрій Васильович**

СВІТОВИЙ РИНОК НАФТИ ТА ВПЛИВ ЗНИЖЕННЯ ЦІНИ НА НАФТУ НА ЕКОНОМІКУ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Глобальним трендом XXI століття є пошук стратегій адаптації до зростання попиту й різкого коливання цін на паливно-енергетичному ринку. На частку нафти припадає близько 40% сукупного світового енергоспоживання і ця сума, на думку аналітиків, лишиться незмінною впродовж найближчих 20 років. Близько 88% нафти використовують для виробництва різного виду палива й близько 12% продукції – продукції непаливного призначення. Зараз кількість продуктів, отриманих з нафти, нараховує понад 80000 найменувань. Тому зміна світових цін на нафту турбують не тільки споживачів палива, мастильних матеріалів, але й уряди країн. А особливо тих країн – видобувачів нафти, де цей процес є державною монополією (наприклад: Кувейт, Норвегія, Нігерія, Казахстан, РФ, Венесуела). Нафта придбала здатність об'єднувати і розділяти цілі нації і стала визначальним фактором в політичних і економічних битвах.

Ціна на нафту з врахуванням інфляції за останнє десятиліття майже потроїлася. Така ситуація спостерігалася на ринку нафти на початку 1980-х років, така ж спостерігається і зараз.